

Likelydende brev

VÅR REFERANSE
20/2230

DERES REFERANSE

DATO
17.02.2020

Regnskapsmessig behandling av kundeutbytte i sparebanker

Innledning

Finanstilsynet viser til møte den 11. februar 2020. Dette er et likelydende brev til Fana Sparebank, Sandnes Sparebank, Sparebanken Vest og Sparebank 1 Østlandet.

I forbindelse med avleggelse av årsregnskapet for 2019 er det oppstått usikkerhet omkring den regnskapsmessige behandlingen av kundeutbytte i sparebanker.

Finanstilsynet legger til grunn at bankene innretter seg etter vurderingene som fremkommer nedenfor, og regnskapsfører kundeutbytte etter finansforetaksloven som en overskuddsdisponering.

Det rettslige utgangspunktet etter finansforetaksloven

Sparebankenes virksomhet er regulert i finansforetaksloven. For sparebanker som har utstedt egenkapitalbevis, fastslår finansforetaksloven § 10-17 (4) at overskudd tilført grunnfondskapitalen kan benyttes til utbytte til kundene:

§ 10-17. Overskudd, utbytte mv.

....

(4) Den del av årets overskudd som er tilordnet grunnfondskapitalen, legges til denne. Det kan likevel i vedtektene fastsettes at utbyttmidler kan benyttes til utbytte på innskutt grunnfondskapital, til gaver til allmennyttige formål eller overføres til et fond for slike gaver (gavefondet), overføres til en stiftelse med allmennyttig formål, eller benyttes til utbytte til forsikringstakere eller andre kunder. Ved disponeringen av utbyttmidler bør foretaket legge vekt på at forholdet mellom grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen ikke endres vesentlig. Finanstilsynet kan godkjenne at foretaket kan treffe særlige tiltak for å motvirke eller rette på slik endring.

En tilsvarende bestemmelse om utdelinger på grunnlag av grunnfondskapitalen i sparebanker som ikke har utstedt egenkapitalbevis, følger av finansforetaksloven § 10-7 (1). Utbytte etter disse bestemmelsene er således en del av overskuddsdisponeringen som vedtas av generalforsamlingen i banken.

Flere banker har tatt inn i vedtektene at det kan utbetales utbytte til kunder i tråd med finansforetaksloven § 10-17.

Finanstilsynet har observert at banker har gitt uttrykk overfor eksisterende og nye kunder at kundeutbytte er en type kundelojalitetsprogram. Banker har aktivt benyttet dette i sin markedsføring

av utlåns- og innskuddsprodukter. Som nevnt, er kundeutbytte i finansforetaksloven en overskuddsdisponering, betinget av tilstrekkelig årsresultat, egenkapital og likviditet på lik linje med øvrige utdelinger fra egenkapitalen. Kundeutbytte i tråd med finansforetaksloven er således ikke en lojalitetsrabatt som en kunde kan forvente å motta.

Etter Finanstilsynets vurdering har banker fremstilt kundeutbytte i strid med bestemmelsene i finansforetaksloven. Finanstilsynet legger til grunn at bankenes praksis med å markedsføre kundeutbytte etter finansforetaksloven §§ 10-7 og 10-17 som et kundelojalitetsprogram, opphører.

Dersom banker ønsker å ha en type kundelojalitetsrabatt for å markedsføre sine produkter, vil disse rabattene falle utenfor bestemmelsene i finansforetaksloven §§ 10-7 og 10-17, og bli gjenstand for resultatføring. Inntil en slik beslutning eventuelt foreligger, skal kundeutbytte behandles i samsvar med finansforetaksloven.

Egenkapitaltransaksjon

Etter IFRS er utbytte definert som utdeling av overskudd til innehavere av egenkapitalinstrumenter, i forhold til deres respektive eierandeler i ulike kapitalklasser.¹ Slike utdelinger skal regnskapsføres som en egenkapitaltransaksjon.² Andre utdelinger skal kostnadsføres. Spørsmålet er om kundeutbytte, slik det er beskrevet i finansforetaksloven, skal anses som utbytte etter IFRS.

For sparebanker må det tas hensyn til bankenes organisasjonsform og kapitalstruktur. Det er en betydelig ansvarlig kapital i sparebankene som ikke er tilført av egenkapitalbeviseierne, og som er bygget opp over lang tid.

Disponeringen av et overskudd besluttes av generalforsamlingen. Ved valg av medlemmer til generalforsamlingen skal det legges vekt på at medlemmene avspeiler sparebankens kundestruktur og andre interessegrupper, samt samfunnsfunksjon, jf. finansforetaksloven §§ 8-2 og 10-11 og finansforetaksforskriften § 8-1.

Overskuddet deles mellom samfunnskapitalen og egenkapitalbeviseierne etter forholdet mellom de to kapitalformene. Utdelinger er betinget av at sparebanken har overskudd, samt tilstrekkelig egenkapital og likviditet etter disposisjonen. Ved fastsettelse av hvor stor del av årets samlede overskudd som skal kunne disponeres som utbyttmidler, skal generalforsamlingen se hen til behovet for å bygge opp egenkapital i finansforetaket. Utbyttmidlene skal heller ikke settes høyere enn det som er forenlig med forsiktig og god forretningsskikk under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter regnskapsårets avslutning, eller som må påregnes å ville inntreffe. Finanstilsynet kan, når hensynet til finansforetakets soliditet tilsier det, gi foretaket pålegg om ikke å dele ut utbytte eller å dele ut mindre enn det som er foreslått av styret eller vedtatt av generalforsamlingen, jf. finansforetaksloven § 10-6 (4).

Den delen av overskuddet som tilordnes eierandelskapitalen, kan utbetales som utbytte til eierne av eierandelskapitalen, jf. finansforetaksloven § 10-17 (3). Den delen av overskuddet som tilordnes samfunnskapitalen, kan utbetales som utbytte til kundene eller gaver til allmenntilgode formål, jf. finansforetaksloven § 10-17 (4). Utdeling av kundeutbytte og gaver må ses på som en utdeling til kunder og lokalsamfunn som representerer samfunnskapitalens interesser.

¹ IFRS 9 Vedlegg A Definisjoner

² IAS 1.109

Konklusjon

Uavhengig av hvordan bankene hittil har benyttet kundeutbytte i sin virksomhet, skal regnskapsføringen av kundeutbytte behandles som en overskuddsdisponering i samsvar med finansforetaksloven § 10-17, og ikke som et resultatelement.

Den regnskapsmessige behandlingen av kundeutbytte, som omtalt i finansforetaksloven, må ta hensyn til sparebankenes organisasjonsform og kapitalstruktur. Lokalsamfunnet og kundene er som gruppe representert på bankens generalforsamling, og kan tildeles avkastning etter bestemmelser i finansforetaksloven på samme måte som egenkapitalbeviserne. Kundeutbytte etter finansforetaksloven skal regnskapsføres som utbytte i samsvar med IAS 1.109. Tilsvarende forståelse skal legges til grunn ved utdeling av gaver til allmenntilgunnende formål.

Kopi av dette brevet er sendt bankenes revisorer.

For Finanstilsynet

Morten Baltzersen
Finanstilsynsdirektør

Anne Merethe Bellamy
Direktør for markedstilsyn

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Kopi til:

Advokat Steinland

Deloitte AS v/Jon-Osvold Harila og Bjarte Munkejord Jonassen

Ernst & Young AS v/Karl Erik Svanevik

Pricewaterhousecoopers AS v/Magne Sem